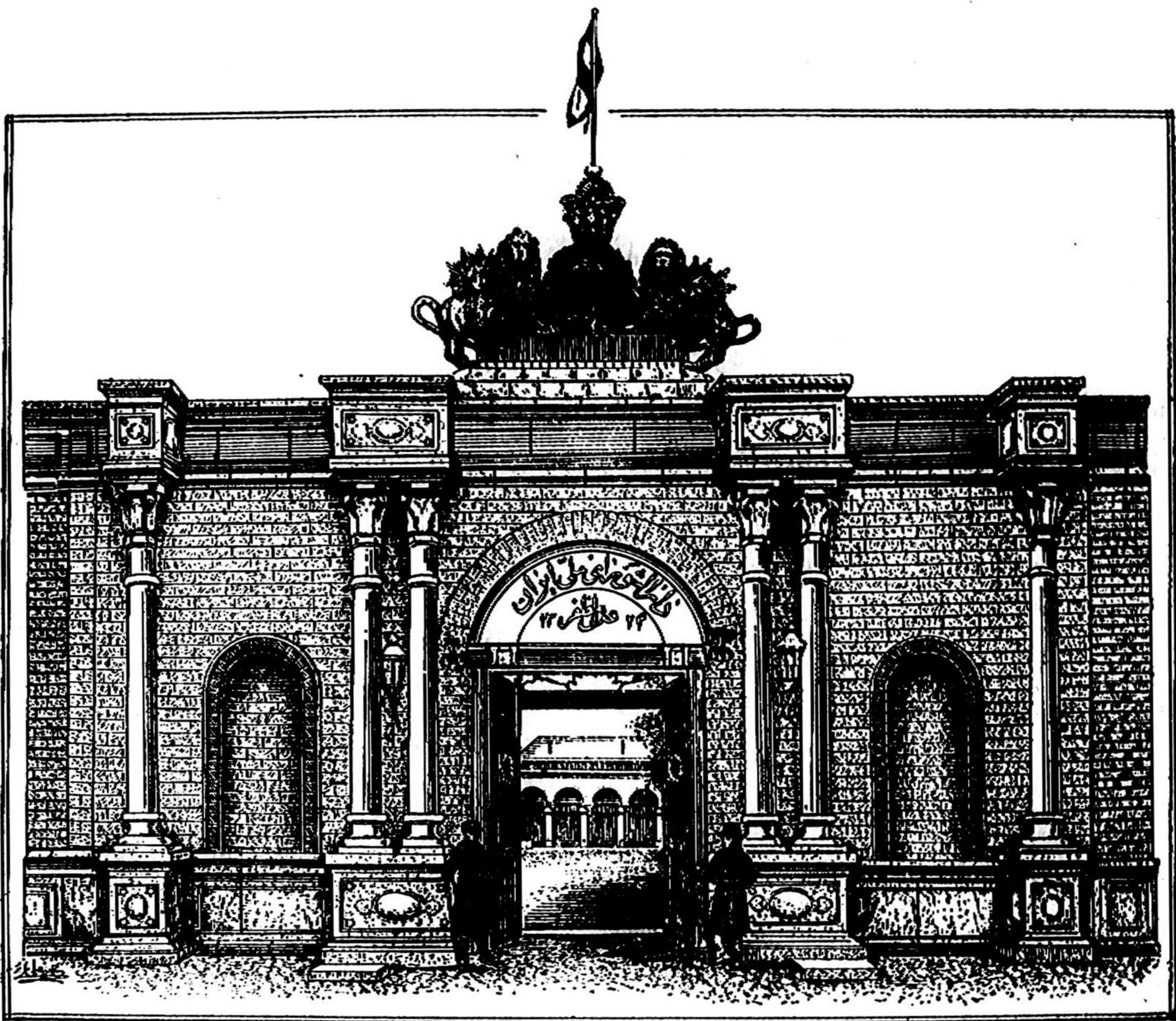

<p>جلسه ۹۶</p>	<h1>مذاکرات مجلس</h1>	<p>شماره شصت و دوم</p>
<p>تاریخ تأسیس آذر ۱۳۰۵ جلسه يكشنبه ۱۰ اردیبهشت ماه ۱۳۰۶ مطابق ۲۸ شوال المکرم ۱۳۴۵</p>	<p>مندرجات فقط شامل مذاکرات مشروح جلسات مجلس شورای ملی خواهد بود پس از ختم هر جلسه کلیه مذاکرات در يك شماره منتشر میشود. مطبعة مجلس</p>	<p>قیمه اشتراك داخله ایران سالیانه ده تومان خارجه « دوازده تومان قیمه تک شماره يك قران</p>

فهرست مندرجات

عمره	عنوان	از صفحه	الی صفحه
۱	اظهارات آقای رئیس الوزراء در موضوع الغاء کاپیتولاسیون	۱۲۴۹	
۲	بقیه شور راجع به لایحه پنج میلیون اعتبار برای ساختمان راه آهن و تصویب آن	۱۲۵۰	
۳	مذاکره در اطراف خبر کمیسیون بودجه راجع به تلگراف بن سیم	۱۲۵۵	۱۲۶۳
۴	قانون اعتبار پنج میلیون برای احداث راه آهن	۱۲۶۴	

مذاکرات مجلس

دوره ششم تقنینیه

صورت مشروح مجلس يكشنبه ۱۰ اردیبهشت ماه ۱۳۰۶ مطابق ۲۸ شوال المکرم ۱۳۴۵

جلسه ۹۶

غائبین با اجازه جلسه قبل
 آقایان : موقر - ملک مدنی - نظام مانی - دشتی
 ضیاء - حشمتی - بالیزی - عباس میرزا - نوبخت -
 بهار -

(مجلس دو ساعت و نیم قبل از ظهر بریاست آقای
 پیرنیا تشکیل گردید
 (صورت مجلس روز گذشته را آقای
 بی سلیمان قرائت نمود .)

غائبین بی اجازه جلسه قبل

آقایان: علی خان اعظمی - محمد آخوند - حاج حسن ملک - حاج غلامحسین ملک

درآمده با اجازه جلسه قبل

آقای: شریعت زاده

درآمدگان بی اجازه جلسه قبل

آقایان: امیر حسینخان ایلخان - محمد ولی خان اسدی - محمد تقی خان اسعد -

رئیس - آقای حیدری

حیدری - آقای محمد آخوند را جزو غائبین بی اجازه نوشته اند و ایشان تلگرافاً از مقام ریاست تقاضای تعدید مرخصی کرده اند.

رئیس - درخواست ایشان فرستاده شده است به کمیسیون بعد از آن که مجلس تصویب کرد غیبت های ایشان منظور نخواهد شد. آقای افسر

افسر - عرضی ندارم و دستور را مقدم میدانم. بعضی از نمایندگان - دستور

آقای سید یعقوب - راجع بصورت جلسه عرض دارم اجازه میفرمائید؟

رئیس - بفرمائید.

آقای سید یعقوب - در صورت جلسه که قرائت شد بنده گوش می دادم دیدم يك مسئله را بر خلاف سابقه نوشته بود. راجع به شنیدر كروز اول نوشته بود رأی گرفته شد بماده واحده بعد ماده واحده را خواندند و این بر خلاف ترتیب سابق بود. سابقاً در صورت مجلس می نوشتند ماده باین جور بود و بعد اخذ رأی شده تصویب شد ولی اینجا اول اخذ آراء را نوشته اند بعد ماده را. خواستم ببینم علت تغییر ترتیب سابقه چه بوده است؟

رئیس - اصلاً ماده را نمی بایست نوشت بعد از این هم نمی نویسند.

رئیس الوزراء - البته خاطر آقایان نمایندگان مستحضر گردیده که اراده اعلیحضرت همایونی بر این قرار گرفته است که مقررات کابینتولاسیون در مملکت ایران باسرع ما ممکن مرتفع و ملغی شود. و بر طبق این اراده سنیه دستخطی هم بافتخار بنده شرف صدور یافته است.

حاجت بتوضیح نیست که حصول این مقصود مقدس چه اندازه برای مصالح مملکت مفید و ضروری است (نمایندگان صحیح است) منظور بنده در این موقع این است که خاطر محترم آقایان را متوجه سازم باینکه بنا بر دستخط مبارک این موضوع یعنی فراهم ساختن موجبات الفاء کابینتولاسیون از این به بعد اهم مواد پرگرام هیئت دولت می باشد. و مخصوصاً خاطر محترم آقایان را مستحضر میبایم که عملیات دولت اعلیحضرت شاهنشاهی در نیل باین مقصود کاملاً مبتنی بر اصول مسلمه بین الملل و حقوق مشروعه دولت ایران خواهد بود. (صحیح است) این هم يك فقره لایحه ایست راجع بشركت دولت ایران در كنفرائس بین المللی تلگراف بی سیم که تقدیم میکنم. (بمقام ریاست تسلیم نمودند)

رئیس - گمان میکنم باید مراجعه شود به کمیسیون خارجه و کمیسیون پست و تلگراف عده از نمایندگان - دستور.

رئیس - خوب. وارد دستور میشوم. در روز در موقعی که بماده اول خبر کمیسیون بودجه راجع براه آهن رأی گرفته میشد ماده اول تجزیه شد. بدو ماده اول رأی گرفتیم بعد هم به تبصره ها رأی گرفتیم ولی غفلت شد که بمجموع ماده اول و تبصره ها رأی بگیریم. برای اینکه بر خلاف نظامنامه نشده باشد حالا حالانست بماده اول با سه تبصره رأی میگیریم: آقایانی که ماده اول را بضمیمه سه تبصره تصویب می کنند قیام فرمایند.

(عده زیادی برخاستند)

رئیس - تصویب شد. آقای فهیمی راجع بکلیات

لایحه اظهارات داربد. بفرمائید.

فهیمی - در ضمن شور در کلیات لایحه راه آهن آقای دکتر مصدق در تحت عنوان مخالفت يك بیانات در ابتدا فرمودند و يك اظهارات هم در آخر فرمودند. همینطور در موقعی که لایحه سابق دولت راجع بخط آهن مطرح بود اظهاراتی فرمودند. اگرچه اساساً فکر ایشان و عقیده ایشان را بنده تقدیس میکنم لکن بنظر بنده این طور میرسد که این اظهارات و ابرادات ایشان بعد از گذشتن موقع بوده است و مورد نداشته است. چونکه در دوره پنجم لایحه بمجلس آمد و دولت مالیات انحصار قند و چای را برای ساختن راه آهن پیشنهاد کرد مجلس هم تصویب کرد و این محل را تخصیص برای اینکار داد. البته در آن موقع مقتضی بود که برای مصرف این وجه اگر نظریاتی غیر از این نظر داشتند پیشنهاد میفرمودند از قبیل ساختن کارخانه قند سازی یا کبریت سازی یا چیزهای دیگر. ولی این مذاکرات را ایشان در آن موقع فرموده اند یعنی بنده که آنوقت در مجلس نبودم ولی نشنیدم که آقای دکتر مصدق این نظریات را اظهار فرموده باشند. که از این محل يك مبلغ صرف تأسیس کارخانه قند سازی بشود یا اگر هم اظهار کرده باشند مجلس که تصویب نکرده. مجلس اینطور تصویب کرده که این وجه منحصر برای ساختن راه آهن باشد و البته چیزیکه از مجلس گذشت و قانونی شد رعایت احترام آن بر تمام افراد واجب است حتی بر مخالفین آن مطلب.

خلاصه در تعقیب آن لایحه در این دوره دولت يك پیشنهادی کرد و معلوم کرد که باید خط آهن از بندر جز ناخور موسی کشیده شود. در آن موقع آقای دکتر مصدق اظهار کردند که خوب بود این وجه بمصرف قند سازی میرسید ولی مورد نداشت و اگر همچو نظری داشتند بهتر این بود که يك طرحی پیشنهاد کنند که از این محل يك مبلغی برای قند سازی یا کار های دیگری تخصیص داده شود. ولی راجع بامتداد خط آنچه بنظر

بنده میرسد در آن موقع اظهار فرمودند. آن قانون هم از مجلس گذشت حالا دولت در تعقیب آن دو قانون يك لایحه ثالثی آورده و پنج میلیون تومان اعتبار برای اجرای آن خواسته اند در این موقع باز در شور اول آقای دکتر مصدق همان مسئله اولی را تذکر دادند و در آخر هم يك ابراداتی راجع باصل خط آهن که این امتداد مفید نیست و بهتر بود در امتداد دیگری باشد ذکر کردند. در صورتیکه مقتضی بود که این ابرادات را در لایحه قبل بفرمایند. بهر حال مجلس هم قانون اول و هم قانون دوم را تصویب کرد قانون سوم هم در شرف تصویب است و ما باید توجه خود ما را با اجرای سریع و صحیح این قانون قرار بدهیم

بنده اینجا يك موضوعی را میخواهم با آقایان تذکر بدهم و یقین دارم که آقای دکتر مصدق هم توجه کاملی بعرض بنده خواهند فرمود. خودشان تصدیق خواهند فرمود که ما باید سعی کنیم این قانون بخوبی بگذرد و بجری شود بجهت اینکه تصدیق بفرمائید تقریباً از صد سال قبل باین طرف یعنی از زمان عهد نامه ترکن چای به این طرف يك زنجیر های بسیار سختی تمام اعضاء و جوارح و بازو های مملکت را بسته بود. اول مسئله قشون بود که تقریباً ما در این قرن اخیر هیچ نداشتیم فقط يك دسته قزاق بود در تحت ریاست صاحب منصبان روسی و ما بقی هم يك قشون لغوی که هیچ معنی نداشت. آن دسته قزاق خانه هم که ظاهراً قشون معظمی بود مطیع دولت ایران نبود بلکه رئیس آنها خودش هر وقت مقتضی میدید کار می کرد و هر وقت مقتضی نمیدانست قدمی هم بر نمیداشت و اطاعت او امر دولت را نمی کرد.

یکی دیگر مسئله کابینتولاسیون بود که الان هم آقای رئیس الوزراء فرمودند. در آن عهد نامه يك اساسی گذاشته شده بود که ما را از داشتن قوه قضائیه و محاکم صحیح تا این تاریخ محروم کرده بود.

یکی هم مسئله وجه و تهیه آن واستفراض بود. بابک شرایط کوشکن و سختی که تمام منابع عایدی ما را تحت نظر گرفته بودند و ما نمی توانستیم با هیچ دولتی داخل در معامله بشویم.

یکی دیگر از چیزهای مهم همین مسئله راه آهن بود البته شنیده اید که تقریباً قریب صد باهشتاد سال قبل دولت ایران را وادار کرده بودند بیک تمهیدات منفی نسبت برآه آهن یعنی دولت ایران را مقید کرده بودند که نه خودش راه آهن بسازد و نه به هیچ کمپانی دیگری اجازه بدهد که راه آهن در این مملکت بکشد.

این ها زنجیرهایی بود که بدست های ما بسته شده بود و ما را از ترقی و پیشرفت در زندگانی جدید و متمدن باز داشته بود. و این رأی هائی را که حالا ما میدهیم تصدیق بفرمائید که شکستن آن حلقه های زنجیر است. یکی بعد از دیگری و ما باید این تصدیقات را بکنیم و این رأی ها را بدهیم و بدایا ثابت کنیم که ما این زنجیرها را شکسته ایم و ثابت کنیم که ما خودمان می خواهیم کار بکنیم.

افتخار این مطلب هم با کسی نیست مگر باشخص شخص اعلیحضرت پهلوی و تصدیق بفرمائید که اول قدمی که برداشته شد ایشان برداشتند و از آن قیودات خارجی و صاحب منصبان روسی ما را خلاص کردند و یک دسته قشون منظم با صاحب منصب ایرانی تشکیل دادند بعد هم مسئله کابینتولاسیون و الغاء آن و اصلاحات عدلیه را پیش گرفتند که الان آقای رئیس الوزراء اظهار فرمودند.

یکی هم مسئله راه آهن بود که تمام بواسطه جدیدت و علاقه بود که ایشان در این کار داشتند و الا کابینه های گذشته در همین مجلس شورای ملی (صورت پرگرام ها را بیاورید و ملاحظه بفرمائید) همیشه یکی از مواد پرگرامشان راه آهن بوده است. چیزهای دیگر و مواد دیگر و خیلی اختراعاتی هم بوده است که شاید بعد از اینها باید دول دیگر دنیا بکنند همه اینها در جزو پرگرام ها بود ولی

همه میدالستیم که از کاغذ تجاوز نمیکرد ولی الان ابتکار عملی شده است یعنی شخص اعلیحضرت پهلوی توجیهات مخصوصی بابینکار ابراز فرموده اند و خودشان ایستادگی کردند که این لایحه آمد بمجلس و در زمان زمامداری خودشان بود که مقدمات این امر را تهیه کردند بعد هم راجع برآه آهن و شروع کردن بعمل بیک عملیات و اقداماتی کردند پس ما هم بقدری باید اهمیت بدهیم باین کار که اگر تمام این مبلغ هم ضرر باشد باید این رأی را بدهیم برای اینکه بگوئیم خودمان داریم در مملکتمان راه آهن می کشیم. ما بیک مملکتی بودیم که ما را مجبور کرده بودند که نه راه آهن بکشیم و نه بکسی دیگر بدهیم. ما امروز الحمدلله ترتیب کار بجائی رسیده است که ما می بینیم لایحه راه آهن با پول ایرانی می آید و در مجلس تصویب میشود. البته ما باید خیلی قدر بشناسیم که الحمدلله خداوند بیک توفیقی بماداده که در بیک چنین روزی بیک همچو لایحه رأی می دهیم و رأی دهند ما بقانون ما هستیم و البته تاریخ این افتخار را برای ما حفظ خواهد کرد و ما باید خیلی متشکر باشیم از آن کسی که ما را باین سعادت نائل کرده است. البته بنده با عقیده شما هم موافق هستم که خوب است کارخانه قند سازی در مملکت داشته باشیم کارخانه کاغذ سازی داشته باشیم. کارخانه اتوموبیل سازی داشته باشیم ولی البته بموقعش. و آنها هم بتدریج درست خواهد شد. این را هم تصدیق بفرمائید که اگر بنا شد در مملکت راه آهن ایجاد شود هیچ ممکن نیست که بیک مرتبه و در آن واحد تمام مملکت دارای راه آهن بشود و یا تمام وسائلی که بتواند کلیه احتیاجات ما را مرتفع کند تهیه شود. حتماً اول ما بیک خطی باید بکشیم که خط اصلی باشد حالا با از شمال بجنوب یا از شرق بغرب یا از شمال غربی بجنوب شرقی بیک خط اصلی و ابتدائی ما لازم داریم بعد هم خطوط فرعیه باید بآن ضمیمه شود و بعد از آنهم که راه آهن پیدا کردیم باز از اتوموبیل و کامیون و راههای شوسه مستغنی

نخواهیم شد. نکته دیگر اینکه ایشان در ضمن اظهاراتشان فرمودند که اگر کامیون و اتوموبیل تهیه شود خیلی ارزان تر تمام میشود و بعلاوه اسباب ارزانی کرایه هم میشود و ارزانی کرایه موجب ازدیاد صادرات میشود اولاً اینرا می خواهم خدمتشان عرض کنم که تهیه اتوموبیل و داشتن راه شوسه هم اینقدرها برای ما ارزانتر از راه آهن نخواهد بود. می دانید که ما باید بنزین و اتوموبیل و سایر لوازم آن را تماماً از خارجه بیآوریم باز اگر راه آهن بیک مقدار وجهش در داخله مصرف میشود لوازم اتوموبیل تمام باید از خارجه تهیه شود و بیشتر پول بخارجه میرود.

ثانیاً راجع به ارزانی کرایه هم تصور میکنم علت را با معلول اشتباه فرموده اید زیرا می فرمائید ارزانی کرایه سبب ازدیاد صادرات میشود. ما این جا الان بیک صادرات خیلی فوق العاده انبار کرده نداریم که بواسطه گرانی کرایه حمل نشده باشد یا اگر دولت روسیه محاله از صادرات ما جلو گیری کرده بواسطه گرانی کرایه نیست بلکه بر خلاف بنده عرض میکنم که کم و زیاد شدن صادرات با گرانی و ارزانی کرایه نسبت معکوس دارد یعنی هر قدر حمل و نقل و صادرات زیاد تر شود کرایه هم گرانتر میشود و هر قدر صادرات کمتر باشد کرایه هم ارزانتر می شود.

مثلاً حالا مقایسه کنید صادرات و واردات را با بیست و پنجسال قبل. میزان کرایه حالا با آنوقت را ملاحظه میفرمائید چون حالا میزان حمل و نقل زیاد تر است کرایه هم گران تر شده است. اینها برای احتیاجات مردم است. بنا بر این بنده امیدوارم با در نظر گرفتن نکاتی که عرض کردم انشاء الله این لایحه با بیک اتفاق کاملی از مجلس بگذرد زیرا این اتفاق را که ما در اینجا بروز میدهیم اینها تمام اثرات آن آزادی است که ما از آن قیودات سابقه برای خودمان ثابت کرده ایم

بعضی از نمایندگان - مذاکرات کافی است دکتر مصدق - بنده با کفایت مذاکرات مخالفم. رئیس - بفرمائید

دکتر مصدق - آقای فهیمی بک فرمایشانی فرمودند که بنده باید جوابشان را عرض کنم. حالا اگر اجازه میفرمائید عرض کنم والا خیر

رئیس - رأی میگیریم بکفایت مذاکرات. آقایان که مذاکرات را کافی میدانند قیام فرمایند (عده کمی قیام کردند)

رئیس - معلوم میشود کافی نیست آقای فرمند فرمند - بنده از اشخاصی بودم که همیشه زیاد تر فکرم متوجه این بود که مملکت ایران راه آهن پیدا کند و کاملاً موافقت داشتم که راه آهن داشته باشیم ولی اینجا از فرط موافقت است که بیک نظری دارم و میخواهم از راه مخالفت عرض کنم

شکی نیست که با این پولی که از طرف مردم بعنوان مالیات برای ایجاد راه آهن داده میشود باید هر چه زود تر کاری بکنیم که راه آهن را زودتر بکشیم و مردم استفاده بدهیم. بنده در یکی از نطقهایم بعرض آقایان رساندم که در اغلب ممالک دنیا وقتی که می خواهند راه آهن بکشند بیک کمپانی های ساختمان دارند که آن کمپانی ساختمان می آید بیک کنتراتی با دولت می بندد و این راه آهن را مقاطعه می کند که بکشد و بعد تحویل دولت بدهد دولت هم پس از اتمام کار آن را ممیزی میکند و می بیند که آیا مطابق کنتراتش رفتار کرده است یا خیر و بعد پول آن را میدهد بیک حق الزحمه هم میدهد و آن راه آهن هم کشیده میشود ولی خیلی کمتر واقع میشود که دولت خودش مبادرت کند بکشیدن خط آهن و عمله بگیرد و مهندس بیآورد و سرعمله بگیرد و خودش کار کند این طریق کمتر واقع میشود مگر در مواقع جنگ که آنوقت دولت از نقطه نظر نظامی و جنگی ناچار میشود

خطوط آهن را تحت نظر خودش سرعت بکشد و يك مخارج كراتي هم بکشد ولی در مواقع عادی خود دولت كتر این كار را میکند این جا هم بنده تصور میکنم كه اگر دولت ایران بخواند مبادرت بکشیدن خط آهن بکند (چنانچه شروع هم کرده است) يك مخارج بیشتری پیدا می کند و بهتر این بود كه با كپانی های ساختمان يك كنفتراني می بست كه آنها شروع كنند. دوم اینکه این طور بطول می انجامد برای اینکه ما همه اش سالی پنج میلیون داریم و اگر سالی پنج میلیون را حساب کنیم تقریباً چهارده سال یا لااقل دوازده سال طول خواهد کشید ولی كپانی های ساختمان در ضمن اینکه میخواهند ساختمان كنند نظر باینكه با تمام كپانی های رایبل فروشی و اوکوموتور فروشی و سایر چیزهای دیگر مربوط است با آنها كنفترات مدت مینندد كه آنها كارشان را انجام بدهند و بعد پول بگیرند. بنده حالا عرض نمیکم كه راه آهنمان معطل شود تا يك كپانی ساختمانی پیدا شود و با ما كنفترات ببندد. عقیده دارم در ضمن اینکه دولت راه آهنرا میکشد سعی بکند كه يك كپانی ساختمان را پیدا کند و جلب کند و با او كنفترات منعقد کند و بمجلس شورای ملی بیاورد كه بالاخره راه آهن بگذرد بوسیله يك لایحه تمام بشود و هر سال ما اینجا نیایم و اعتبار تصویب کنیم. مجلس شورای ملی همیشه با این ترتیب باید وقتش را صرف مسئله راه آهن کند. همینطور هیئت دولت. در صورتیکه اگر با يك كپانی ساختمانی كنفترانی منعقد شود خیلی آسان تر و سهل تر و مطمئن تر خواهد بود این است كه بنده این عرض را مكرر میکنم كه صلاح کشیدن خط راه آهن ایران بر این است كه دولت در نظر داشته باشد يك كپانی ساختمانی را جلب کند و این كار را با او واگذار کند و البته كنفترات او را باید مجلس شورای ملی تصویب کند چون طرف خارجی است

يك نظر دیگری كه دارم و ناچارم در تحت عنوان

مخالفت عرض کنم این است كه در ملكتی كه هنوز راه آهن نبوده است وقتی نازه بخوانند بکشند يك انقلاب اقتصادی خصوصی تولید میکند یعنی خرید و فروشها در خود داخله اختلاف پیدا می کنند این است كه چون ماهنوز در ملكمان خطی کشیده نشده كه به بینیم چه نائبرانی دارد. باید دولت و وزارت فوائد عامه از حالا در نظر داشته باشند كه وقتی راه آهن په يك ولایت میرسد آن انقلاب اقتصادی را كه میخواهد تولید كند قبلاً مردم را به آن انقلاب اقتصادی متوجه كند و مستحضر نماید كه ضرر و خسارت آن را نكشند و اگر دولت این ملاحظه را نكند و يك تهیه هائی برای راه آهن نه ببینند يك خسارت زیادی به يك اشخاصی میرسد كه البته اسباب ناسف خواهد بود. برای این كار بنده معتقدم كه وزارت فوائد عامه و دولت يك مطالباتی بكنند و نیز این نكته را باید در نظر داشته باشند كه راه آهن وقتی شروع بکشیدن میشود در محصولات فلاحتی ما باید يك ازدیادی طبعاً حاصل كند اما اگر يك مقدمانی و يك تهیه هائی دولت در نظر نگیرد برای تهیه محصولات فلاحتی و يك تضمیناتی از روی يك قاعده هائی نكند این راه آهن اسباب خسارت است و منفعت ندارد. اگر يك محصولاتی از دیاد پیدا میکنند آن محصولات یا در داخله یا در خارجه باید بمصرف فروش برسد، مردم خودشان نمیتوانند این قضايا را تشخیص بدهند باید این قضايا را دولت تشخیص كند و مردم را مستحضر كند كه در ولایاتی كه این راه آهن کشیده میشود چه فلاحتی را باید شروع كنند تا اینکه راه آهن وقتی وارد میشود اسباب خسارت نشود در هر حال به عقیده بنده اگر انشاء الله دولت بتواند يك روزی لایحه به مجلس بیاورد و بگذراند كه این راه آهن بطور كنفترات به يك كپانی ساختمان داده شود بهتر است. كه ما اصلاً مطمئن باشیم كه راه آهن روی چه اصلی جریان پیدا میکند، چرا؟ برای اینکه

اگر دولت خودش بخواند بکشد بنده يك قدری میدانم چطور میکشد تقریباً بیست هزار نفر عمله را مانند يك فوج نظامی باید تجهیز كند برای آنها چادر باید تهیه كند، سر كار باید تهیه كند، باید برای آنها در صحرا لوازم زندگی تهیه كند، این يك زحمتی برای دولت خواهد بود كه ممكن است در وسط كار گیر كند و راه آهن وقفه پیدا كند و وقتی راه آهن وقفه پیدا كرد ممكن است ما دچار يك مشكلانی بشویم كه آقای دكتر مصدق به آن اشكالات اشاره فرمودند و البته آنرا هم دولت باید پیش بینی كند كه انشاء الله آن گیری كه عرض كردم نكند...

عمادی - این دستور است. مخالفت نیست

فرمند - مقصود بنده این بود كه دولت خودش راه آهن نباید بکشد برای اینکه دچار زحمت میشود بيك كپانی ساختمان كنفترات بدهد بهتر است

مخبر - بنده چون دیدم بكفایت مذاکرات رأی داده نشد و آقایان لازم دانستند فرمایشات نماینده محترم را گوش بدهند و لازم بود كه بلاجواب نماند این است كه بنده هم تصدیق میدهم و الا مذاکرات كافی است. و وقت مجلس را نباید ضایع كرد و صرف این صحبت ها نمود بكي از نکات دقیق فرمایشات ایشان این بوده كه راه آهن را ما باید بيك كپانی خارجی واگذار کنیم كه بر ایمان بسازند در یکی از جلسات دیگر این فرمایش را فرمودند و دیدند كه اكثريت مجلس ناچه احساساتی این عقیده را رد كرد و مخصوصاً مجلس شورای ملی صلاح نمیداند كه ساختمان راه آهن ایران را بطور كلي بيك كپانی خارجی بدهند و همینطور كه دولت در نظر گرفته است يك عده متخصص از آمریکا دعوت کرده است و تمام وسائل راه آهن را هم از خارجه باید بخرد می خرد و آنهایی را هم كه باید در داخله تهیه كند می كند و برخلاف عقیده ایشان نباید راه آهن بكمپانی خارجی واگذار شود. اما اینکه پیش بینی

كردند كه وقتی راه آهن بيك شهری رسيد توليد يك انقلابات اقتصادي ميكند و دولت از حالا بايد جلوگيري از اين انقلابات اقتصادي بكنند. فرض ميكنيم اين انقلاب اقتصادي كه ايشان فرمودند و بنده نمي دانم چه انقلاب اقتصادي است در هشت سال ديگر كه راه آهن به همدان رسيد آن انقلاب اقتصادي در همدان توليد نمود اين را بايد هفت هشت سال ديگر بدولت تذکر داد از امروز كه ريل را در بندر جز زمين ميگذارند آن انقلابات اقتصادي چطور پيدا ميشود. كه از حالا ما وقت زياد مجلس را بگيريم كه جلوگيري از انقلابات اقتصادي بشود. بعلاوه اين طور مناظرات و مباحثات جايش نوي بجله ها و روزنامه ها و كتاب است مجلس بايد يك سطر قانون بنويسد و بدهد بدست دولت و عملي كند، اينها چيست؟ راجع بتغيير اصول فلاحت فرمودند كه بايد دولت از حالا تغيير اصول فلاحت بدهد كه راه آهن ميرسد چه شود، البته اينها يك مسأله است كه بايد نماينده محترم تشريف ببرند بوزارت فوائد عامه تا مستر هسكل رئيس فلاحت مذاكره نمايند كه بايد اصول فلاحت ايران را تغيير داد مادر كليات آخر لايحه راه آهن بايد تغيير اصول فلاحت را صحبت كنيم. اما فرمودند كه چادر و آذوقه بايد براي عمليه جات تهیه كند. اينها را بايد ديگر آقایان جوابش را بدهند.

بعضی از نمایندگان - مذاکرات كافی است

دكتر مصدق - بنده مخالفم.

رئيس - چون آقای دكتر مصدق مخالفتند رأی می

گیریم به كافي بودن مذاکرات آقایان باینكه تصویب میکنند قیام فرمایند.

(اغلب بر خاستند)

رئيس - تصویب شد. رأی گرفته میشود با اوراق

به مجموع این سه ماده آقایان باینكه موافقتند اوراق سفید میدهند.

(اخذ و استخراج آراء بعمل آمده نتیجه بقراردنبل حاصل شد)
 اوراق سفید علامت قبول ۸۰
 ورقه کبود ۱
 رئیس - عده حاضر ۹۴ یا ۸۰ رأی تصویب شد
 اسامی موافقین:
 آقایان: کی استوان - احتشام زاده - شیخ محمد علی امام جمعه شیراز - دثق - دکتر سنگ - غلامحسین میرزا مسعود - فرمند - شیروانی - محمود رضا - خطیبی مهدوی - میرزا سید علی - ملک مدنی - میرزا هاشم آشتیانی - خواجهوی - مدرس - معتمد التولیه - آوائس خان مساعد - ثقة الاسلام بروجردی - شیخ الاسلام ملایری - ابوالحسن خان ثقة الاسلامی - طباطبائی دیبا - ملک آرائی - میرزا ابراهیم امام جمعه اهر - سید علی اکبر آبه الله زاده شریعت زاده - فومنی - دولتشاهی - مرضی قلیخان بیات - اسفندیاری - حاج آقا رضا رفیع - جلالی - میرزا عبدالباقی - یاسائی - اعتبار - سید حسین آقایان نظامی - حیدری - محبی خان زنکنه اعظمی - محمدولیخان اسدی - معتضد استرآبادی - ملک ابرج پور تیمور - میرزا عبدالله خان ونوق - محمد تقی خان اسعد - نگهبان وزیری - صالحی - سهراب خان ساکینیان - ارباب کیخسرو مفتی - آقاعلی زارع - دکتر رفیع امین - وکیل طباطبائی زوار - ثابت - لبقوانی - عصر انقلاب - اسکندر خان مقدم - امیر اسدالله خان عامری - میرزا حسنخان ابراهیمی محمد ولی میرزا - میر ممتاز - سید جواد محقق - میرزا ابراهیم خان قوام - ذوالقدر - عراقی - دکتر لقمان - فرمند - سلطان محمدخان عامری - حاج میرزا حبیب الله امین - سید کاظم بزدی - آقا زاده سبزواری - دکتر طاهری - فهیمی - دیوان بیگی - نجومی - افشار - میرزا ابراهیم خان افخمی - بنی سلیمان - امیر حسین خان مخالف: آقای دکتر مصدق.

رئیس - خبر کمیسیون بودجه راجع به تلگراف بی سیم مطرح است. آقای فیروز آبادی
 فیروز آبادی - بنده بارها عرض کرده ام که با اصلاحات مملکتی مخالف نیستم و کمال موافقت را دارم و همین عقیده باقی خواهم بود. اما این جا پیشنهادی از طرف دولت جهت تلگراف بی سیم شده است که صدو چهار هزار تومان بدهند و يك استثنائی هم نوشته شده که بنده آن را نمیفهمم و توضیح آن را بعد خواهند داد بجهت کجا این تلگراف بی سیم تأسیس شده نقداً از طهران به شش شهر که کرمانشاه و مشهد و شیراز و تبریز و فلان باشد تلگراف بی سیم دائر است و برای آنها صدو چهل و صد و پنجاه هزار تومان می خواهند خرج کنند خوب این تلگراف وقتی در مملکت ما دائر شد و این صدو چهار هزار تومان را خرج کردیم چه عایدانی از این خرج داریم؟ هیچ چیز! چرا؟ برای اینکه در تمام این شش نقطه الان ما تلگراف داریم و محتاج به تلگراف جدیدی نیستیم که خرج بکنیم و يك جور مخارجات دیگری داشته باشیم. بعد از آنکه ما با اروپا يك روابطی پیدا کردیم تازه به تلگراف بی سیم محتاجیم آنهم فرضاً به لندن یا چند شهر خارجه و الا بجایهای دیگر محتاج نیستیم. هر روزه يك چیزهایی به مجلس می آید و مجلس تصویب می کند که بودجه را از تعدیل خواهد انداخت باز دولت مجبور میشود که بودجه را درست کند کارخانجات و امتیازاتی که نداریم. لابد باید از مردم بگیرند. مردم هم که دیگر قدرت ندارند. آنوقت تازه برای دولت و مردم يك زحمتی تولید خواهد شد. اگر ما از بودجه هم اضافه پیدا کنیم يك مؤسسات عام المنفعه دیگر در پیش داریم که اهمیتش از تلگراف بی سیم بیشتر است چونکه ما الان تلگراف داریم. خواهند فرمود که این تلگرافات بی سیم که نصب شده چه باید کرد؟ عرض میکنم چون نقداً احتیاج به اینها نداریم اینها در محل خودشان

باشند تا انشاء الله بك عایدات صحیحی پیدا کنیم وقتی که پیدا شد و يك مؤسسات عام المنفعه تأسیس کردیم بعد بودجه تلگراف بی سیم را میگردانیم و با آن کار خواهیم کرد.
 مخبر - برای اینکه نماینده محترم هم بدانند که سایر همکارها ایشان بی علاقه به جمع و خرج مملکت و آن صرفه جوئیهایی که آقا در نظر گرفته اند نیستند و شاید دقتشان در امور اگر بیش از آقا نباشد کمتر نیست حالا فلسفه اینکه يك عده باین خرج ها رأی میدهند و ایشان نمیدهند عرض میکنم، البته بنده تکرار نمیکنم آقا مختار هستند که هر لایحه که میآید بهمان عقیده اولیه شان باقی باشند و همان حرفها را بزنند....
 فیروز آبادی - امیدوارم همین حال باقی بمانم مخبر - امیدواریم. یکی اینکه فرمودند فایده تلگراف بی سیم چیست که ما يك خرجی بکنیم و نفعی هم نبریم؟ این اراد آقا بغالب مؤسسات این مملکت وارد است. فایده پلیس چه چیز است؟ ما از پلیس بکجه فایده نمیبریم، دخل که نمیبریم، فایده امنیه چیست؟ بالاخره فایده پست چیست؟ فایده تلگراف چیست؟ اینها يك فوائد اساسی دارد و نباید فکر کرد که هر مؤسسه را که میخواهیم دائر کنیم اول دخلش را در نظر بگیریم بالاخره پست و تلگراف و تلگراف بی سیم و هواپیمائی و راه آهن اینها مثل دکان بقالی و رزازی نیست که عایدی و دخلش را قبلاً در نظر بگیریم بعد باز کنیم، اینها يك مؤسسات خرجی است. اساساً دولت نباید این فکر را بکند که از تأسیس پست خانه در تمام نواحی این مملکت دخل به برد خیر این يك مؤسسه ایست برای آسایش عمومی، فایده تلگراف برای مملکت و مردم تسریع در مخارجات است فایده راه آهن این است که زودتر مردم به مقصد برسند فایده تلگراف بی سیم هم این است که قطع نظر از مخارج با شش نقطه مهم و سرحدی مملکت که از نقطه

نظر نظامی و سیاسی در درجه اول اهمیت واقع است فایده اساسیش این است که ما با تمام دنیا میتوانیم حرف بزنیم صد هزار تومان که سهل است اگر بودجه ما تکافؤ بکنند که در سال پنج میلیون هم خرج بکنیم که مثل سایر جا های دنیا تلگراف بی سیم ما بتواند با تمام کره ارض حرف بزند. باید بکنیم. فایده اش هم این است (اگر آقا روزنامه ملاحظه بفرمایند خواهند دید) که بمناسبت تلگراف بی سیم تمام اهالی ولایات ایران از وقایع تمام کره ارض بعد از چند ساعت مسبق میشوند این یکی از کوچکترین فوائد تلگراف بی سیم است در تمام مؤسسات که نباید دخل را در نظر گرفت مؤسسه تلگراف بی سیم يك مؤسسه خرجی است. يك نکته دیگری که آقا مکرر در فرمایشاتشان میفرمایند مؤسسات عام المنفعه است، البته نظر آقا صحیح است ولی به گفتن اینکه در مجلس در موقعی که يك لایحه می آید ما باید مؤسسات عام المنفعه دائر نمائیم بمحض فرمودن این فرمایش این کار عملی نیست. باید آن مؤسسه عام المنفعه را بکجه بهتر از تلگراف بی سیم است و آقا در نظر دارند مطابق نظامنامه به صورت يك طرح قانونی به مجلس پیشنهاد کرده يك عده رفقا هم با آقا شرکت میکنند و اعضاء می نمایند آن طرح قانونی می رود به کمیسیون مبتکرات، کمیسیونهای مربوطه اش را طی میکند بعد میآید در مجلس تصویب میشود و آن مؤسسه عام المنفعه را که بنده نمیدانم چه چیز است و آقا در نظر دارند آنوقت درست میشود. در هر صورت دائر کردن تلگراف بی سیم مانع از تأسیس عام المنفعه نیست. البته شاید ده سال، بیست سال پیش از این ما تلگراف بی سیم لازم نداشتیم ولی امروز ما باید مثل دنیا زندگانی کنیم و وسائلی را هم که دنیا در دست دارد و زندگانی میکند باید داشته باشیم و زندگی کنیم. گفتگوئی ندارد.
 رئیس - آقای ارباب کیخسرو

ارباب کیخسرو - بنده البته مخالف با اساس بیستم بلکده در سهم خودم تقدیس و تقدیر میکنم که این قبیل مؤسسات یکی بعد از دیگری در مملکت ایجاد شود که این مملکت را هم در ردیف سایر ممالک متمدنه بیاورد ولی بنده که بعنوان مخالفت اجازه خواسته ام در واقع برای سؤال يك چیزهایی است که باید بر اطلاع بنده بیفزاید چون راه دیگری برای کسب اطلاع نداشتم. اولاً از ابتداء که شروع به تأسیس این امر شده هنوز معلوم نیست که چقدر مخارج این مؤسسه شده و از چه محل رسیده است؟ یکی از اطلاعاتی که بنده خواستم تحصیل کنم این است. یکی دیگر اینکه آیا این چند نقطه را که در صورت اسم برده اند مخازرات بنام این نقاط دائر است یا نیست؟ یا باید دائر شود؟ قسمت دیگر اینکه باجائی که معامله شده است آیا تمام وجه آن پرداخته شده است یا نه؟ برای اینکه بنده يك چیزهایی شنیده ام و از این حیث بود که این سؤالات را کردم. يك سؤال دیگر بنده راجع بر روابط مخازراتی با خارجه بود که لایحه آرا امروز آقای رئیس الوزراء تقدیم مجلس کردند و در این قسمت رفع محظور بنده شد. و اما قسمت دیگر اینکه برای خرج صدور چهار هزار تومان و خوردۀ پیش بینی کرده اند و چهل هزار تومان عایدات را در نظر گرفته اند چون هنوز هیچ لایحه در این باب بمجلس نیامده است بنده نمیدانم این چه عایداتی است. آیا مخازرات عمومی میشود یا اختصاص دارد بمخازرات دولتی و ترتیب مخازرات از روی چه اصل است و از روی چه قاعدۀ این عایدات ایجاد میشود؟ البته وقتی که ما برای خرجش رأی می دهیم ما باید بدانیم از روی چه اصل است این عایدات بجزانۀ دولت میرسد. یکی از اشکالات دیگر بنده قسمتی است که این جا نوشته اند که سی و هفت هزار و خوردۀ تومان این خرج از محل بودجه پست و تلگراف تأدیبه میشود. بنده این را درست ملتفت نشدم که از چه محل است

از محل حقوق اعضاء وزارت پست و تلگراف است؟ یا محل دیگری دارد؟ بعلاوه بودجه ۱۳۰۶ وزارت پست و تلگراف هنوز معلوم نشده است. اگر این مبلغ برای آنجا لازم نبوده است چه ضرورتی داشته است که در این جا بنویسند (از محل وزارت پست و تلگراف) ممکن بود هیچ در ضمن این نیاورند و در بودجه مستقیماً باسم خود تلگراف بی سیم بنویسند. و اگر هم از محل حقوق آنجا باشد آقایان تصدیق میفرمایند که بودجه وزارت پست و تلگراف نسبت بکارکنان آنجا با آنکه قدیمی هستند دیگر قابل این نیست که يك سی و هفت هزار تومانی هم کسر شود و باینجا افزوده شود.

این مشکلاتی بود که بنده در این قسمتها داشتم و لازم دانستم هر يك از آقایان خواه مخبر با آقایان دیگر توضیحات لازم را بدهند که بر اطلاعات بنده افزوده شود و همچنین نسبت به کسانی که مثل بنده ممکن است منتظر این اطلاعات باشند.

رئیس - آقای باسائی

باسائی - فرمایشات آقای ارباب کیخسرو دایر به مخالفت با اساس این لایحه نبود بعضی سؤالاتی فرمودند و يك توضیحاتی خواستند تا آن اندازه که اعضاء کمیسیون بودجه اطلاع دارند بنده بعرض میرسانم. در قسمتی که فرمودند مخارج این دستگاههای تلگراف بی سیم از کجا داده شده و چه قدر بوده است آنچه که ما از دولت تحقیق کردیم مخارج تلگراف بی سیم شاید تا کنون متجاوز از يك میلیون و دوست هزار تومان شده است. اینطور گفتند که اینقدر تا کنون مخارج تلگراف بی سیم است چه خرید دستگاه و چه مخارج حمل و غیره و این مخارج از محل اضافات بودجه وزارت جنگ پرداخته شده است و از آنجائی که خریده اند با قساطر خریده اند و مرتباً اقساطش را داده اند و البته باید فوق العاده از همت اعلیحضرت پهلوی تشکر کنیم که يك همچو مؤسسه مهم اساسی را با يك طرز خاصی از بودجه وزارت

جنگ در این مملکت ایجاد نموده اند بدون اینکه يك اعتبار مخصوصی از محل بخواهند در اساس قضیه هم تصور میکنم آقایان موافق باشند که تلگراف بی سیم در دنیای کنونی از مهیات است و از چیزهایی است که باید معترف بود با اهمیت آن مخصوصاً در مملکت ما که گاهی آدم می رود پای دستگاه تلگراف می گویند سیم نیست. سیم را گرفته اند. بنده مدتها بود که نمی فهمیدم چطور سیم را گرفته اند. بعد از تحقیقاتی معلوم شد که بی کپاتی هند و اروپا در يك مواقعی جلوی تلگراف ما را میگیرد و بالاخره آن طوریکه میبایست بموجب يك قرار داد هائی اختیارات دست ما نیست و هر وقت اجازه دادند بخاربه می کنیم. البته با این حال تلگراف بی سیم يك وسیله ایست برای نجات از این مطلب که بنده برای اطلاع آقایان توضیح دادم و اینکه فرمودند که محل آن از بودجه پست و تلگراف چرا پیش بینی شده است؟ با اینکه بودجه آن وزارتخانه تصویب نشده و این اعتباری که داده شده است بجه صورتی است؟ یا موافقتی که وزارت مالیه و وزارت پست و تلگراف کرده اند قرارداد داده اند به اینکه يك مبلغی از اصل اعتبار بودجه وزارت پست و تلگراف در ۱۳۰۶ انتقال پیدا کند باین مؤسسه و مستخدمینی که در وزارت پست و تلگراف کار میکنند با همان حقوق مستخدم این مؤسسه بشوند و الان هم در همین مؤسسه طهران مستخدمین پست و تلگراف با همان حقوق که در وزارت پست و تلگراف میکردند مشغول خدمت هستند بنابر این فقط يك نقل و انتقالی شده است که از نقطه نظر جلب موافقت وزارت مالیه کار را کرده اند و بنسباً بر این آب اشکالی که فرمودند (که هنوز بودجه تصویب نشده) مرافع میشود بجهت اینکه چه بودجه ۱۳۰۶ را تصویب کنیم و چه حالا اینجا رأی بدهیم وقتی که مجلس تصویب کرد مصوب است. اما اینکه فرمودند چهل هزار تومان عایداتی که برای مؤسسه تلگراف

بی سیم پیش بینی شده است يك چیز مبهمی است بنده هم تصدیق میکنم. چون يك مؤسسه جدیدی است و بالاخره از نقطه نظر اینکه ارتباط نام و تمام با تمام بی سیمهای دنیا پیدا نکرده است و لایحه اش را تازه امروز آقای رئیس الوزراء تقدیم کردند در این صورت نمیشود در آنیه نزدیکی يك عوائد زیادی از برای این مؤسسه پیش بینی کرد و شاید چهل هزار تومان هم نشود. ولی مخصوصاً رئیس کل مالیه موافقت کرده است که ممکن است این قدر در هذمه السنه عایدی تلگراف بی سیم باشد و در جزو جمع عایدی ۱۳۰۶ وارد شود و اینکه فرمودند مخازرات با تلگراف بی سیم چگونه است و بالاخره با چه تا کس و بجه ترتیب است؟ بنده عقیده ام اینست که دولت باید در صدد باشد که تعرفه اش را بیاورند بمجلس و بتصویب برساند و این نظر را هم داشته اند ولی عجلانۀ از نقطه نظر اینکه بودجه این مؤسسه بتعمیق نیفتد ما يك چنین عایدی بطور تخمین پیش بینی میکنیم و البته هر عایدی که رأی میدهم یعنی میکوثیم در ۱۳۰۶ بیست و پنج میلیون یا بیست و شش میلیون عایدی داریم این يك عایدی تخمینی است این عایدی هم مثل سایر عوائد تخمینی است و البته دولت آن تعرفه را هم تقدیم مجلس خواهد کرد که بتصویب برسد زیرا در حکم وضع مالیاتی است و میبایستی مجلس مشخص کند و با اطلاعاتی که دولت تحصیل کرده است که چگونه ممکن است قیمت مخازرات تلگراف بی سیم را منظور کند که ضرری متوجه دولت و خزانه نشود و با ملاحظاتی که لازم است بعد در اطراف این قضیه بشود البته تعرفه اش هم بمجلس خواهد آمد.

وزیر جنگ - بنده اگرچه میدانم آقایان نمایندگان مخالفتی با این لایحه پیشنهادی دولت ندارند و يك مقدار توضیحات هم در جواب آقایانی که توضیح خواستند با مخالفت کردند داده شد. معذالك میخواهم بطور

اختصار يك عرایضی بکنم . اولاً میخواهم تذکر بدم بحضور آقایان که این مؤسسه تلگراف بی سیم یکی از وسائل تکمیل استقلال این مملکت است باین معنی که استقلال ممالک در هر دوره شرایط و موجباتش تغییر میکنند . فرض بفرمائید يك روزی بود که مردم از راه هوا نمیتوانستند وارد يك جائی بشوند در این صورت اگر دولت ایران هم قوه هوا پیمائی نداشت استقلالش نقضی نداشت اما امروزه که سایر ممالک میتوانند از راه هوا وارد جائی بشوند اگر دولت ایران هم این قوه را نداشته باشد تصدیق میفرمائید که يك مقصداری استقلالش ناقص است در این دوره و در این زمانه که مردم میتوانند بغیر وسیله سیم یا یکدیگر هزاره یا ماکله کنند تصور میکنم تصدیق بفرمائید که اگر دولت ایران هم این قوه را نداشته باشد تا يك اندازه استقلالش نقص دارد . پس اعلیحضرت همایونی وقتی که اقدام باین کار کردند این نظریات را داشتند و باین ملاحظه بوده است که اقدام کردند چرا ایشان اقدام کردند؟ البته خاطر آقایان مسبق است که این اقدام را چهار سال قبل از این بلکه پیشتر در موقعی که وزیر جنگ بودند این اقدام را کردند و البته هم مثل سایر اقدامات دیگر که يك مشکلات داشت . يك مشکلات مادی و يك مشکلات معنوی داشت و آنوقت وزارت جنگ در تحت سرپرستی ایشان قدرت داشت که این مشکلات را رفع کنند ولی دوائر دیگر مخصوصاً وزارت پست و تلگراف که شاید بنظر میرسید که مناسب داشته است این اقدام را بکنند آن قدرت را نداشته است . و اینکه فرمودند تلگراف بی سیم در اینجا يك خرجی میکنند و دخلی نخواهد داشت . راست است و امروزه برای مملکت ایران و شاید برای همه ممالک دخلش مساوی با خرجش نیست و فایده اضافی نخواهد داشت اما همانطور که آقای مخبر توضیح دادند اولاً هر کاری را برای دخل نمیکند ثانیاً امروز اینطور است و همیشه اینطور نخواهد بود . و آقایان باید یقین داشته باشند که دستگاه تلگراف بی سیم در دنیا و همچنین در

ایران روز بروز توسعه پیدا میکند و قایم مقام تلگراف با سیم خواهد شد و همان طور که تلگراف با سیم امروز دارای دخل است فرداً هم تلگراف بی سیم مؤسسه دخلی خواهد بود و اما اینکه فرمودند از کجا خرج کرده است ؟ عرض میکنم که وزارت جنگ بر خودش خیلی تضییقات کرده است و صرفه جوئیها کرده است و مخارج این کار را از محل صرفه جوئیها فراهم کرده است و البته يك ملاحظاتی مهمی در کار بوده که وزارت جنگ شایسته دانست و الزم دانست که يك چنین تضییقاتی بر خودش بکند و این کار را صورت بدهد حالا که این کار صورت گرفته و مشکلاتش رفع شده و حاضر و آماده شده تصدیق میفرمائید که دیگر مقتضی نبود باز هم این مؤسسه را وزارت جنگ نگاه بدارد . کار وزارت پست و تلگراف است و باید با رجوع شود وزارت مالیه هم چون این اجازه را از مجلس شورای ملی نداشت البته باسقی اجازه بگیرد . میفرمائید عایدات این مؤسسه از چه مأخذ است ؟ عرض میکنم که بیشتر عایدات از این راه است بطوریکه اشاره شده است امروز دولت با مردم وقتی که میخواهند بمالک خارج تلگراف کنند مجبورند مخاربات خودشان را بدهند بکمپانی خط انگلیس وقتی که تلگراف بی سیم تاسیس شد و امکان دارد که با این تلگراف مخاره کنند البته با تمام دنیا میتوانیم این کار را بکنیم و تمام دستگاههای آن هم اختصاصاً متعلق بدولت ایران است بنا بر این مخارباتی که میشود اگر دولت میکند این پولی را که دولت به مؤسسه خارجی میدهد به مؤسسه خودش خواهد داد اگر هم مردم بکنند همین طور . اما از روی چه ما خذ و چه میزبان ؟ این يك ترتیبی دارد که ترتیبش مطابق مقررات بین المللی خواهد بود يك سؤالی آقای ارباب کردند که جواب داده نشد برای اینکه جواب داده شود بنده عرض میکنم . فرمودند تمام این دستگاهها دائر است یا نه ؟ بلی تمام دائر است به استثناء دو دستگاه که هنوز تمام نشده و مشغولند یکی

از آنها در محرمه است و یکی هم در کرمان که در هر دو جا مشغولند و بنده خودم در این مسافرتی که بجنوب کردم رفتم و دیدم و اقداماتی هم که برای سرعت انجام آن لازم بود بعمل آوردم و اما اینکه چرا شش دستگاه است ؟ و بنا بر این بنظر می آید که فائده در داخله ندارد تصدیق میفرمائید همانطور که آقایان اظهار کردند در داخله ما اینقدرها محتاج به این مؤسسه نیستیم اگر چه لازم است زیرا همانطور که گفته شد گاهی اوقات گفته میشود که سیم نیست این نکات هم در کار هست ولی چون در داخله در اکثر نقاط تلگراف با سیم داریم عجزاً احتیاج ما به خارجه است ولی معذک دولت این شش دستگاه را در نظر گرفته است در نقاط مهمه مملکت دائر کند که این هم مقدمه برای تکمیل آن خواهد بود و یقین دارم که وزارت پست و تلگراف هم مقتضی خواهد دانست و مجبور خواهد شد که دستگاهها را خیلی زیاد کند و توسعه بدهد و بعلاوه تکمیلان در این اسبابها میشود که روز بروز سهلتر و ساده تر و ارزاتر میشود بطوریکه عنقریب شاید بآن جائی که نه تنها شهرها بلکه قصبات هم میتوانند این دستگاهها را داشته باشند و استفاده بکنند این است ملاحظاتی که شاید خیلی لازم بود بنده عرض کنم ولی چنانکه عرض کردم برای این است که آقایان از نکاتش مستحضر شوند و تصور میکنم که در اینصورت دیگر اختلافی باقی نماند و تصویب شود

جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است

تقی زاده - بنده مخالفم با کفایت مذاکرات

رئیس - بفرمائید؟

تقی زاده - بنده توضیح مفصلی ندارم يك اشکالی بنظرم میآید میخواهم ملتفت بشوم که اگر واضح شد بتوانم رأی بدم .

رئیس - رأی میگیریم بکفایت مذاکرات آقایان

موافقین قیام فرمایند

(عده قلیبی قیام نمودند)

رئیس - تصویب نشد . آقای بامداد

بامداد - بنده موافقم

رئیس - آقای زوار

زوار - بنده موافقم

رئیس - آقای طاهری

دکتر طاهری - موافقم

رئیس - آقای حاج آقا رضا رفیع

حاج آقا رضا رفیع - بنده اجازه خودم را به آقای

تقی زاده واگذار میکنم .

رئیس - آقای تقی زاده

تقی زاده - بنده دوسه اشکال داشتم که میخواستم مختصراً اظهار کنم اگر چه جواب یکی را یکی از آقایان در ضمن صحبت دادند ولی بنده بیشتر مایل بودم که خود دوات بگویم که آیا وزارت مالیه با این مسئله کاملاً موافقت کرده است یا خیر ؟ مسئله دوم راجع به کنترلهای مستخدمین خارجی است که در این مؤسسه مستخدم هستند میخواستم به بینم آیا کنترلات اینها از تصویب مجلس گذشته است یا بطور روزمزدی کار کرده اند مسئله دیگر اینکه میخواستم بدانم که این کارنجارانی است یا دولتی ؟ یعنی هر کس خودش میتواند تلگراف بی سیم دائر کند یا منحصر بدولت است اگر چنانچه انحصار دولتی است بنده بهتر میدانم در اینجا تصریح بشود تا تلگراف بی سیمی که در این مملکت دائر است آنهم بعد ها انشاء الله موقوف شود

وزیر جنگ - اینکه فرمودند وزارت مالیه موافقت کرده است با این مخارج یا خیر ؟ عرض میکنم : بله موافقت کرده است و البته اگر وزارت مالیه موافقت نمیکرد دولت هم پیشنهاد نمیکرد . و اما اینکه فرمودند مستخدمین خارجی در اینجا چه صورتی دارند ؟ عرض

میکم این مؤسسه يك مستخدمین خارجی داشت از برای تاسیس و نصب کردن و بعضی عملیات دیگر که در واقع اینها مستخدمین دولت هم نبودند و مستخدم کپان هستند و دولت با آن کپانی قرار و مداری گذاشته است (یعنی وزارت جنگ) که این مستخدمینی که ملاحظه فرموده اید در آنجا کار میکرده اند و این چند روزه هم خواهند بود و این هم ملاحظه این بوده است که ما متخصص نداشته ایم و البته بموجب همین اجازه که از بابت مخارج داریم از مجلس شورای ملی میگیریم يك عده را کنترات خواهیم نمود کنترات آنها را هم بتصویب مجلس خواهیم رساند وقتی آنها آمدند اینها هم خواهند رفت سؤال دیگری که فرمودند این بود که آیا مردم عموماً میتوانند دستکاه تلگراف بی سیم دائر کنند یا خیر؟ این مطلب شاید هنوز موقعش رسیده است که مطرح شود ولی بنده آن اندازه که میتوانم عرض میکنم و آن این است که چون تاسیس تلگراف بی سیم يك مخارج وزحمانی دارد نجار و مردم امروزه از عهده بر نمی آیند ولی بطور کلی (که گویا خودشان هم مطلع هستند) در دول خارجه نسبت به اخذ تلگرافات دولتها اشکال نمیکند چون بالنسبه سهلتر است و ممکن است اشخاص خصوصی هم دستکاهی داشته باشند که تلگراف را اخذ کنند اما وقتی بخواهند ارسال نمایند و خودشان تلگراف کنند يك دستکاه خیلی وسیعی لازم دارد چنانکه ملاحظه میفرمائید دولت ایران متجاوز از دو سه میلیون خرج کرده نمیتوانند اینکار را بکنند و البته ممکن است که يك دستکاه هائی نصب کنند و به فواصل کمی هم بخابره کنند و کمتر از این هم خرج بشود معذک اینرا هم تصور نمیکم امروزه صرفه داشته باشد و در این باب بنده حالا نمیدانم که تصمیم دولت بر روی چیست و البته در موقعی که لازم باشد تصمیم گرفته خواهد شد

حاج آقا رضا رفیع - راجع به تلگرافات بی سیمی که

در اینجا هست چه میفرمائید؟

وزیر جنگ - جواب آنرا هم عرض کردم. دستکاه گرفتن تلگراف عموماً دردنیامرسوم است که مردم متفرقه هم بنا میکنند ولی چون عملاً کار مشکلی است و ضرورت هم ندارد از اینجهت دولتها هم مخالفت نمیکند

جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است

رئیس - دو فقره پیشنهاد رسیده است قرائت میشود

پیشنهاد آقای اعتبار

(بشرح آتی خوانده شد)

ماده واحده را بشرح ذیل اصلاح میکنم:

ماده واحده - وزارت مالیه مجاز است بودجه ۱۳۰۶ مؤسسه تلگراف بی سیم را از اول فروردین ۱۳۰۶ در حدود مبلغ صدو چهار هزارو دویست و نود تومان برطبق صورت ضمیمه تأدیه نماید

رئیس - آقای اعتبار

اعتبار - تصور میکنم که هیچ اشکالی نداشته باشد و آقای مخبر هم گویا فراموش کرده باشند بنویسند این صورت ضمیمه بودجه تفصیلی است که از کمیسیون برای این مسئله گذشته و اگر اشاره بصورت ضمیمه نکنیم شاید وزارت مالیه در پرداخت این ارقامی که در صورت ضمیمه معین شده است اشکال کند باین جهت بنده پیشنهاد کردم ذکر شود که اسباب اشکال نشود

مخبر - صحیح است بنده هم قبول میکنم

رئیس - پیشنهاد آقای حقنویس

(بمضمون ذیل خوانده شد)

اینجانب پیشنهاد میکنم که ماده واحده بودجه تلگراف بی سیم تبصره ذیل اضافه شود:

تبصره - دولت مکلف است که تعرفه مخبرات تلگراف بی سیم را تنظیم و در مدت دو ماه تقدیم مجلس شورای ملی نماید

حقنویس - این مؤسسه يك مؤسسه دولتی است که

بودجه اش را ملت میدهد البته اگر چیزی هم در مقابل مخبرات از مردم گرفته شود عایدی دولت است یعنی يك مالیاتی است که دولت از مردم میگیرد چون دولت نباید يك چیزی را از مردم بدون تصویب مجلس شورای ملی بگیرد این است که بنده پیشنهاد کردم که هر چه زودتر تعرفه اینکار را تنظیم کنند و در مدت دو ماه تقدیم مجلس شورای ملی بکنند که بتصویب مجلس این کار صورت بگیرد

مخبر - عرض میکنم تعرفه تلگرافی اساساً ما داریم (تعرفه تلگراف باسیم) و البته تا تعرفه جدیدی برای تلگراف بی سیم از مجلس نگذشته است دولت هم باید مقررات تعرفه را که در دست دارد رعایت بکند ولی اگر پیشنهاد آقا را بخواهیم قبول کنیم ممکن است اشکالی تولید شود زیرا این تعرفه منحصرأ تعرفه داخلی نیست برای داخله البته ممکن است که در ظرف بکهنه هم دولت تعرفه اش را تهیه کند ولی ما باید با تمام دول دنیا تعرفه هائی داشته باشیم و این را قبلاً باید دولت تهیه کند و در نظر بگیرد و بعد برای تصویب بمجلس شورای ملی تقدیم بکند عجالة این لایحه را امروز دولت تقدیم کرده است و اگر آن مدتی را که آقا پیشنهاد کرده اند بخواهیم قائل شویم يك مشکلاتی ممکن است تولید شود و این نکته هم باید همیشه رعایت شود که قوانینی که از مجلس می گذرد هیچوقت نباید مدتی برای آن معین نمائیم که آن مدت قابل اجرا نباشد و بی احترامی بآن قانون بشود این است که بنده خواهش میکنم عجالة آقا پیشنهادشان را مسترد نفرمایند بعد البته تعرفه جدید را دولت مکلف است بمجلس بیاورد چون صریح قانون اساسی است دولت اگر تعرفه جدیدی بخواهد تنظیم کند باید بیاورد بمجلس و از تصویب مجلس شورای ملی بگذرد

رئیس - پیشنهاد آقای محمد ولی میرزا

(بمضمون ذیل قرائت شد)

نصب دکل برای اخذ اخبار با اجازه دولت خواهد بود. رئیس - آقای محمد ولیمیرزا

محمد ولیمیرزا - توضیحاتی که آقای وزیر جنگ در مقابل اظهارات بنی از نمایندگان محترم فرمودند گمان میکنم قدری باید دقت شود و مقصود از این پیشنهاد این است که آن دکلی را که در توضیحاتشان راجع به اخذ اخبار فرمودند آن اندازه ها اهمیت ندارد. مخصوصاً بعد از جنگ بین المللی بنده خودم در تبریز بودم که راجع به این قضیه ایجاد يك مشکلاتی از جهات سیاسی شده بود و انتظامات حدودی و سرحدی مملکتی از این جهت دچار وقفه شده بود از این نقطه نظر است که بنده این پیشنهاد را کردم و گمان نمیکم اشکالی هم داشته باشد که اگر مؤسسات خارجی بخواهند نصب این قبیل دکلهای را برای اخذ اخبار بکنند با اجازه دولت ایران باشد که لاقلاً در نقاط و مواردی که بی ضرر میداند اجازه بدهد و در بعضی نقاط که مضر واقع میشود اجازه ندهد لهذا برای جلوگیری از آن ضرر بنده این پیشنهاد را کردم

وزیر جنگ - بنده همینقدر تذکر میدهم خدمت آقایان که این لایحه بودجه تلگراف بی سیم است نه قانون تلگراف بی سیم و ممکن است نظر دولت و مجلس شورای ملی این باشد که قوانینی در حدود توسعه یا هر چه نسبت به تلگراف بی سیم وضع شود ولی اگر ما بخواهیم داخل این قبیل مباحث بشویم آنوقت خیلی چیزهای دیگر هم هست که باید گفته شود و فعلاً این بودجه است که ما میخواهیم تصویب کنیم

رئیس - رأی میگیریم باین پیشنهاد آقایانیکه قابل توجه میدانند قیام فرمایند (اغلب قیام نمودند)

رئیس - قابل توجه شد. مراجعه میشود بکمیسیون وزیر جنگ - آقای تقی زاده در ضمن مذاکراتشان يك سؤالی فرمودند که بنده يك طوری سؤالشان را

فهمیدم و جوابی دادم. چون سؤال ایشان نسبت به تلگرافات دیگران بود (غیر دولت) بنده همچو فهمیدم که مقصود ایشان این است آیا نجات حق دارند تلگرافات برقرار کنند یا نه؟ عرض کردم بنظر بنده این مطلبی است که حالا موقع طرح کردنش نیست. معلوم میشود نظر ایشان به بعضی تلگراف بی سیمهائی است که الان هست عرض کردم بنظر بنده یعنی هیئت دولت يك قوانین خاصی اولاً با مقررات بین الملل و ثانیاً با نظریات خود دولت باید وضع شود و مقرر شود و البته (مجلس مقارن ظهر ختم شد)

در آئین موقع این مسائل را دولت در نظر خواهد گرفت و لدی الاقتضا بمجلس شورای ملی پیشنهاد خواهد نمود رئیس - چند دقیقه تنفس داده میشود (در اینموقع جلسه برای تنفس تعطیل و پس از نیمساعت مجدداً تشکیل گردید)

رئیس - گمان میکنم عده برای تشکیل مجلس کافی نباشد. بنا بر این جلسه را ختم میکنیم. جلسه آتیہ روز سه شنبه دستور اولاً لایحه راجع به بانک ثانیاً خبر کمیسیون بودجه راجع به فرخ خان پسر کاظم خان

قانون

اعتبار پنج میلیون تومان برای مخارج راه آهن در سنه ۱۳۰۶

مصوب ۱۰ اردی بهشت ۱۳۰۶ شمسی

ماده اول - مجلس شورای ملی برای اجرای قانون مصوب ۵ اسفند ۱۳۰۵ راجع راه آهن در سنه ۱۳۰۶ تا حدود پنج میلیون تومان بدولت اعتبار میدهد مخارج لازم برای ساختمان راه آهن از قبیل خرید ادوات - حقوق متخصصین - مزد کارگر نحت نظارت و تقشیش رئیس کل مالیه بعمل خواهد آمد. دولت مجاز است که اعتبار مخارج مصوبه برای یکسال را در سالهای دیگر مصرف و یا در حدود آن تعهداتی برای سالهای دیگر بنماید.

تبصره ۱ - مستخدمین اداری راه آهن از بین مستخدمین رسمی اعم از متصدیان شغل یا منتظرین خدمت وزارتخانهها انتخاب و متخصصین فنی بر طبق قانون اساسی و قوانین موضوعه کثرتات خواهند شد و باستثناء متخصصین فنی که هنوز کثرتات آنها منعقد نشده است و عملیه و سر عملیه و اجزاء جزء پرداخت حقوق بعنوان روز مزدی ممنوع خواهد بود.

تبصره ۲ - بودجه اداری راه آهن بایستی با رعایت قوانین موضوعه و صرفه جوئی کامل همه ساله در ضمن بودجه فواید عامه بجزء تهیه و پس از تصویب مجلس شورای ملی از محل اعتبار راه آهن پرداخته شود.

تبصره ۳ - دولت مکلف است ششماه بششماه صورت مخارج مقدماتی و ساختمان راه آهن را برای اطلاع نمایندگان بمجلس شورای ملی تقدیم نماید

ماده دوم - پیشنهادهائی که در نتیجه اعلان مناقصه راجع بخرید ادوات راه آهن از خارجه در ظرف شش ماه واصل میشود سربسته بمهر پیشنهاد کنندنده نحت نظر وزیر فواید عامه در اداره راه آهن ضبط و پس از انقضای ششماه یا حضور رئیس کل مالیه و متخصص راه آهن در هیئت وزراء باز و تشخیص شده و بوسیله وزارت فواید عامه بموقع اجراء گذارده خواهد شد و ترتیب وصول و قرائت و تشخیص پیشنهادات مناقصه مربوطه به تهیه ادوات و لوازم ساختمان راه آهن از داخله مملکت مطابق نظامنامه خواهد بود که بتصویب هیئت وزراء میرسد

ماده سوم - از محل اعتبار مذکور در ماده اول مخارج کافی برای فرستادن هشت نفر محصل فارغ التحصیل از مدارس متوسطه (قسمت علمی) اعم از مرکز و ولایات در هر سال بخارجه برای فرا گرفتن فنون لازم راه آهن و دو نفر برای فنون استخراج و ذوب آهن از ناوایج تصویب این قانون نامدی شش سال تخصیص داده خواهد شد که جهت تکمیل و تحصیل علمی و عملی فنون مزبور نامدارج عالییه و نگاهداری آنها در محل تحصیل خودشان برای مدت کافی صرف بشود. انتخاب محصلین فوق بترتیب مسابقه بعمل آمده و پس از اجرائی مسابقه اشخاص فی بضاعت حق تقدم خواهند داشت

اینقانون که مشتمل بر سه ماده است در جلسه دهم اردی بهشت ماه یکم هزار و سیصد و شش شمسی بتصویب مجلس شورای ملی رسید.

حسین پیرنیا: رئیس مجلس شورای ملی